

Kjell M. Kaasa

Utsikter til god rypejakt

Oslo (NW): Fortsatt er det mye mus og lemen i fjellet, viser tellinger Statskog har gjort. Det betyr gode oppvekstvilkår for rypene.

– Mange smågnagere innebærer at rødrev, røyskatt og andre rovdyr får nok mat. Det betyr igjen at rypekullene får være i fred. Det er gode nyheter for landets over 50 000 rypejegere, sier Jo Inge Breisjøberget, fagsjef for jakt og fiske i Statskog.

De første meldingene om store lemenforekomster kom i april.

– I et lemenår hender det at hele bestanden krasjer allerede på forsommeren. Men tellingene vi har gjort viser at det fortsatt er mye mus og lemen. Varer dette til over sommeren, kan det bli en god rypejakt i år, sier Breisjøberget.

Lemenbestanden bygger seg som regel opp over en periode på tre til fem år, for så å bryte sammen. Årsaken er at dyr som spiser smågnagere får gode tider og blir mange. Sammenbruddet skyldes også at lemenene blir så mange at de beiter opp sin egen mat.

Teller med feller

Statskog teller smågnagere ved å sette ut feller.

– Lemen er vanskelig å fange, blant annet fordi den for det meste spiser gress og moseknopper. Men siden forekomstene av lemen og mus følger hverandre tett, får vi oversikt over lemenbestanden ved å telle mus. Musefellene kan åtes med rosiner, kålrot og potet, som musene spiser, sier Breisjøberget.

Musefeller plasseres ut i de samme områdene hvert år, på stier og ganger som smågnagerne bruker. Et stort antall feller settes ut i to eller tre dager. Indeksen som brukes er antall fangede mus per hundre felledøgn.

I et bunnår er fangsten 0,01-0,05 mus per hundre felledøgn, et middelår gir 5-10 mus, mens en fangst på 20-30 mus betyr at det er toppår.

Tellingene viser blant annet at det i Virvassdalen i Nordland er fanget 16 mus per hundre felledøgn, i Evenstadlia i Stor-Elvdal så mange som 40. Andre steder er verdiene lavere, som i Dividalen i Troms, med 3,1 mus. I Varaldskogen ved Kongsvinger er det fanget 5,8 mus per hundre felledøgn.

– Dette er bra tall, i andre år fanger vi knapt nok ei mus, sier Breisjøberget.

Færre lemenår

Som gnagere flest formerer mus og lemen seg i et rasende tempo. Et lemen blir kjønnsmodent etter cirka tre uker, går drektig i cirka tre uker og får kull på fem unger eller mer. Et nyfødt lemen kan være bestemor til 25-30 bare to måneder senere.

Men de virkelig store lemenårene, med svermer av lemen i fjellet, tok slutt på 90-tallet.

– Det siste store toppåret for lemen i Sør-Norge, var i 1994. Nå er store lemenår langt sjeldnere. Grunnen er klimaendringer og milde vintre, sier Nils Chr. Stenseth, professor i økologi og evolusjon ved Centre for Ecological and Evolutionary Synthesis (CEES) ved Universitetet i Oslo.

Stenseth har sammen med andre norske forskere påvist at det er forholdene under snøen som legger grunnlaget for et godt lemenår. I en god vinter med tørr og fin snø, vil det danne seg et luftrom mellom snøen og bakken der lemenene overlever og reproducerer i beste velgående.

Professoren tror de siste gode vintrene, som har lagt grunnlaget for årets lemenår, heller er et unntak enn en varig trend.

– At de regelmessige lemensvingningene har forsvunnet, har store konsekvenser. I et lemenår kan rovdyr som snømus, røyskatt, fjellrev, snøugle og fjellvåk fø opp større ungekull, så bestandene vokser, sier Stenseth.

MUSETELLINGER:

Troms:

Dividalen (Målselv): 3,1 pr 100 felledøgn

Nordland:

Virvassdalen (Rana): 16,0 pr 100 felledøgn

Bleikvatnet (Hemnes): 5,6 pr 100 felldøgn

Balvatn (Saltdal): 9,3 per 100 felledøgn

Sørelva (Saltdal): 11,6 per 100 felledøgn

Hedmark:

Evenstadlia (Stor-Elvdal): 40 per 100 felledøgn (cirka-tall)

Varaldskog (Kongsvinger): 5,8 per 100 felledøgn

Aust-Agder:

Solhomfjell (Gjerstad): 6,0 per 100 felledøgn (måling gjort høst 2010)

(Målingene i Evenstadlia er gjort av Høgskolen i Hedmark, Varaldskogen er gjort av Per Wegge ved UMB, i Solhomfjell av Erik Framstad ved NINA/TOV. Resterende er gjort av Statskog.)

Kontaktpersoner i Statskog:

- Jo Inge Breisjøberget, fagsjef for jakt og fiske, tlf. 07800 / 907 52 114
- Arnhild Holstad, informasjonssjef, tlf. 913 78 584

Newswire er et oppdragsfinansiert nyhetsbyrå. Artikler, bilder og videoer er til fri bruk i pressen. Denne artikkelen er skrevet for Statskog.